

RAHVUSVAHELINE AUDITEERIMISE STANDARD (EESTI) 620*

AUDIITORI EKSPERDI TÖÖ KASUTAMINE

(Kehtib 15. detsembril 2022 või pärast seda algavate perioodide finantsaruannete auditite kohta)

SISUKORD

	Lõik
Sissejuhatus	
Käesoleva ISA ulatus	1–2
Audiitori vastutus auditiarvamuse eest	3
Kehtima hakkamise kuupäev	4
Eesmärgid	5
Definitsioonid	6
Nõuded	
Vajaduse kindlaksmääramine audiitori eksperdi järele	7
Auditiprotseduuride olemus, ajastus ja ulatus	8
Audiitori eksperdi kompetentsus, võimekused ja objektiivsus	9
Arusaamise omandamine audiitori eksperdi eriteadmiste valdkonnast	10
Kokkulepe audiitori eksperdiga	11
Audiitori eksperdi töö adekvaatsuse hindamine	12–13
Viide audiitori eksperdile audiitori aruandes	14–15
Rakendus- ja muu selgitav materjal	
Audiitori eksperdi definitsioon	A1–A3
Vajaduse kindlaksmääramine audiitori eksperdi järele	A4–A9
Auditiprotseduuride olemus, ajastus ja ulatus	A10–A13
Audiitori eksperdi kompetentsus, võimekused ja objektiivsus	A14–A20
Arusaamise omandamine audiitori eksperdi eriteadmiste valdkonnast	A21–A22
Kokkulepe audiitori eksperdiga	A23–A31
Audiitori eksperdi töö adekvaatsuse hindamine	A32–A40
Viide audiitori eksperdile audiitori aruandes	A41–A42
Lisa. Audiitori ja audiitori väliseksperdi vahelise kokkuleppe arvessevõetavad asjaolud	

Rahvusvahelist auditeerimise standardit (ISA) 620 „Audiitori eksperdi töö kasutamine” tuleks lugeda koos ISAgaga 200 „Sõltumatu audiitori üldised eesmärgid ja auditi läbiviimine kooskõlas rahvusvaheliste auditeerimise standarditega”.

* Käesolevas standardis rahvusvahelisele auditeerimise, ülevaatamise, kindlustandvate ja seonduvate teenuste ning kvaliteedijuhtimise standardile, samuti nimetatud standardite eessõnale, eetikakoodeksile ning kindlustandvate teenuste raamistikule tehtud viidet, olenemata selle vormist, käsitatakse edaspidi viitamisena Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsiooni põhimõtete ja rahvusvaheliste standardite alusel koostatud ning audiitortegevuse seaduse § 46 lõike 2 kohaselt järelevalvenõukogu poolt kinnitatud vandeaudiitori kutsetegevuse standardile, sh rahvusvahelisele auditeerimise standardile (Eesti), ülevaatamise, kindlustandvate ja seonduvate teenuste ning kvaliteedijuhtimise standardile (Eesti), samuti nimetatud standardite eessõnale (Eesti), eetikakoodeksile (Eesti) ning kindlustandvate teenuste raamistikule (Eesti). Käesolevas standardis Rahvusvahelise Arvestusekspertide Föderatsioonile või tema organile või muule töövormile tehtud viidet, olenemata selle vormist, käsitatakse edaspidi viitamisena Eesti Audiitorkogule või tema asjakohasele organile, sh audiitortegevuse järelevalve nõukogule.

Sissejuhatus

Käesoleva ISA ulatus

1. Käesolevas rahvusvahelises auditeerimise standardis (International Standard on Auditing, ISA) käsitletakse audiitori kohustusi seoses isiku või organisatsiooni töö kasutamisega eriteadmiste valdkonnas, mis on muu kui arvestus või auditeerimine, kui seda tööd kasutatakse audiitori aitamiseks piisava asjakohase auditi tõendusmaterjali omandamisel.
2. Käesolevas ISAs ei käsitleta:
 - (a) olukordi, kus töövõtumeeskonna hulka kuulub liige või töövõtumeeskond konsulteerib isiku või organisatsiooniga, kellel on eriteadmised arvestuse või auditeerimise spetsiaalalal, mida käsitletakse ISAs 220 (muudetud);¹ või
 - (b) üksikisiku või organisatsiooni, kellel on eriteadmised muus valdkonnas kui arvestus või auditeerimine, töö kasutamist audiitori poolt ja kelle tööd selles valdkonnas kasutab majandusüksus, et aidata majandusüksust finantsaruannete koostamisel (juhtkonna ekspert), mida käsitletakse ISAs 500.²

Audiitori vastutus auditiarvamuse eest

3. Audiitoril on ainuisikuline vastutus avaldatud auditiarvamuse eest ja seda vastutust ei vähenda audiitori eksperdi töö kasutamine audiitori poolt. Sellele vaatamata juhul, kui audiitori eksperdi tööd kasutav audiitor, olles järginud käesolevat ISA, teeb järelduse, et selle eksperdi töö on audiitori eesmärkide seisukohast adekvaatne, võib audiitor aktsepteerida selle eksperdi tähelepanekuid või kokkuvõtteid eksperdi valdkonnas asjakohase auditi tõendusmaterjalina.

Kehtima hakkamise kuupäev

4. Käesolev ISA kehtib 15. detsembril 2022 või pärast seda algavate perioodide finantsaruannete auditite kohta.

Eesmärgid

5. Audiitori eesmärkideks on:
 - (a) kindlaks määrata, kas kasutada audiitori eksperdi tööd ja
 - (b) audiitori eksperdi töö kasutamise korral kindlaks määrata, kas see töö on audiitori eesmärkide seisukohast adekvaatne.

Definitsioonid

6. ISAdes kasutamise otstarbel on järgmistel terminitel järgmised tähendused:

¹ ISA 220 (muudetud) „Finantsaruannete auditi kvaliteedijuhtimine“ – lõik A19

² ISA 500 „Auditi tõendusmaterjal“, lõigud A34– A48.

- (a) audiitori ekspert – isik või organisatsioon, kellel on eriteadmised valdkonnas, mis on muu kui arvestus või auditeerimine, ja kelle tööd selles valdkonnas audiitor kasutab audiitori abistamiseks piisava asjakohase auditi tõendusmaterjali omandamisel. Audiitori ekspert võib olla kas audiitori siseekspert (kes on audiitorettevõtte või võrgustikku kuuluva ettevõtte partner³ või töötajaskonna liige, sealhulgas töötajaskonna ajutine liige), või audiitori välisekspert (vt lõigud A1–A3);
- (b) eriteadmised – oskused, teadmised ja kogemused teatud valdkonnas;
- (c) juhtkonna ekspert – muus valdkonnas kui arvestus või auditeerimine eriteadmisi omav üksikisik või organisatsioon, kelle tööd selles valdkonnas kasutab majandusüksus, et aidata majandusüksusel koostada finantsaruandeid.

Nõuded

Vajaduse kindlaksmääramine audiitori eksperdi järele

- 7. Juhul, kui eriteadmised valdkonnas, mis on muu kui arvestus või auditeerimine, on vajalikud piisava asjakohase auditi tõendusmaterjali omandamiseks, peab audiitor kindlaks määrama, kas kasutada audiitori eksperdi tööd. (vt lõigud A4–A9)

Auditiprotseduuride olemus, ajastus ja ulatus

- 8. Audiitori protseduuride olemus, ajastus ja ulatus varieeruvad seoses käesoleva ISA lõikude 9–13 nõuetega sõltuvalt tingimustest. Nende protseduuride olemuse, ajastuse ja ulatuse kindlaksmääramisel peab audiitor arvesse võtma asjaolusid, mille hulka kuuluvad (vt lõik A10):
 - (a) asjaolu olemus, millega selle eksperdi töö on seotud;
 - (b) olulise väärkajastamise riskid asjaolu puhul, millega selle eksperdi töö on seotud;
 - (c) selle eksperdi töö märkimisväärsus auditi kontekstis;
 - (d) audiitori teadmised ja kogemused selle eksperdi poolt teostatud eelmise töö kohta ja
 - (e) kas see ekspert allub audiitorettevõtte kvaliteedijuhtimise süsteemile (vt lõigud A11–A13).

Audiitori eksperdi kompetentsus, võimekused ja objektiivsus

- 9. Audiitor peab hindama, kas audiitori eksperdil on audiitori eesmärkide seisukohast vajalik kompetentsus, võimekused ja objektiivsus. Audiitori väliseksperti puhul peab objektiivsuse hindamine hõlmama järelepärimist huvide ja suhete kohta, mis võivad tekitada ohu selle eksperdi objektiivsusele. (vt lõigud A14–A20)

Arusaamise omandamine audiitori eksperdi eriteadmiste valdkonnast

- 10. Audiitor peab omandama piisava arusaamise audiitori eksperdi eriteadmiste valdkonnast, et võimaldada audiitoril (vt lõigud A21–A22):

³ Kui on relevantne, tuleks „partnerit” ja „ettevõtet” lugeda viidetena avaliku sektori samaväärsetele vastetele.

- (a) kindlaks määrata selle eksperdi töö olemus, ulatus ja eesmärgid audiitori eesmärkide seisukohast ja
- (b) hinnata selle töö adekvaatsust audiitori eesmärkide seisukohast.

Kokkulepe audiitori eksperdiga

- 11. Audiitor peab audiitori eksperdiga kirjalikult kokku leppima, kui asjakohane, järgmised asjaolud (vt lõigud A23–A26):
 - (a) asjaomase eksperdi töö olemus, ulatus ja eesmärgid (vt lõik A27);
 - (b) audiitori ja asjaomase eksperdi vastavad rollid ja kohustused (vt lõigud A28–A29);
 - (c) audiitori ja asjaomase eksperdi vahelise infovahetuse olemus, ajastus ja ulatus, sealhulgas kõnealuse eksperdi poolt antava mis tahes aruande vorm (vt lõik A30) ja
 - (d) vajadus konfidentsiaalsuse nõuete järgimise järele audiitori eksperdi poolt (vt lõik A31).

Audiitori eksperdi töö adekvaatsuse hindamine

- 12. Audiitor peab hindama audiitori eksperdi töö adekvaatsust audiitori eesmärkide seisukohast, sealhulgas (vt lõik A32):
 - (a) asjaomase eksperdi tähelepanekute või kokkuvõtete relevantsust ja põhjendatust ning nende järjepidevust muu auditi tõendusmaterjaliga (vt lõigud A33–A34);
 - (b) juhul, kui asjaomase eksperdi töö hõlmab märkimisväärsete eelduste ja meetodite kasutamist, nende eelduste ja meetodite relevantsust ja põhjendatust antud tingimustes (vt lõigud A35–A37) ja
 - (c) juhul, kui asjaomase eksperdi töö hõlmab selle eksperdi töö seisukohast märkimisväärsete alusandmete kasutamist, nende alusandmete relevantsust, täielikkust ja täpsust (vt lõigud A38–A39).
- 13. Juhul, kui audiitor määrab kindlaks, et audiitori eksperdi töö ei ole audiitori eesmärkide seisukohast adekvaatne, peab audiitor (vt lõik A40):
 - (a) leppima asjaomase eksperdiga kokku asjaomase eksperdi poolt läbiviidava täiendava töö olemuse ja ulatuse või
 - (b) läbi viima täiendavad auditiprotseduurid, mis on antud tingimustes asjakohased.

Viide audiitori eksperdile audiitori aruandes

- 14. Audiitor ei viita audiitori eksperdi tööle modifitseerimata arvamust sisaldavas audiitori aruandes, välja arvatud juhul, kui seda nõutakse seaduse või regulatsiooniga. Juhul, kui sellist viidet nõutakse seaduse või regulatsiooniga, peab audiitor audiitori aruandes osutama, et viide ei vähenda audiitori vastutust audiitori arvamuse eest. (vt lõik A41)
- 15. Juhul, kui audiitor teeb audiitori aruandes viite audiitori eksperdi tööle, kuna selline viide on relevantne audiitori arvamuse modifikatsioonist arusaamise seisukohast, peab audiitor audiitori aruandes osutama, et selline viitamine ei vähenda audiitori vastutust selle arvamuse eest. (vt lõik A42)

Rakendus- ja muu selgitav materjal

Audiitori eksperdi definitsioon (vt lõik 6 punkt a)

- A1. Eriteadmised valdkonnas, mis on muu kui arvestus või auditeerimine, võivad hõlmata eriteadmisi selliste asjaolude kohta nagu:
- keerukate finantsinstrumentide, maa ja ehitiste, seadmete ja masinate, juveelide, kunstiteoste, antiikesemete, immateriaalse vara, ettevõtete ühendamisel soetatud varade ja enda peale võetud kohustiste ning varade, mille väärtus võib olla langenud, hindamine;
 - kindlustuslepingute või töötajate hüvitisplaanidega seonduvate kohustiste arvutamine aktuaari poolt;
 - nafta- ja gaasivarude hindamine;
 - keskkonnavalaste kohustiste ja territooriumi puhastamise kulude hindamine;
 - lepingute, seaduste ja regulatsioonide tõlgendamine;
 - keerukate või tavapärasest erinevate maksuseadustele vastavuse küsimuste analüüs.
- A2. Paljudel juhtudel on lihtne eristada eriteadmisi arvestuses või auditeerimises ja eriteadmisi muus valdkonnas, isegi siis, kui see hõlmab arvestuse või auditeerimise spetsiaalala. Näiteks isikut, kellel on eriteadmised edasilükkunud tulumaksu arvestamise meetodite rakendamise kohta, saab sageli kergesti eristada maksuseaduste eksperdist. Esimene ei ole käesoleva ISA tähenduses ekspert, sest tema teadmised kujutavad endast arvestusalaseid eriteadmisi; viimane on käesoleva ISA tähenduses ekspert, sest tema teadmised kujutavad endast juriidilisi eriteadmisi. Samasuguseid eristusi võib olla võimalik teha ka muudel aladel, näiteks eriteadmiste vahel finantsinstrumentide arvestamise meetoditest ja keerukate mudelite loomisest finantsinstrumentide väärtuse määramiseks. Mõningatel juhtudel, eriti siis, kui on tegemist arvestuse või auditeerimise eriteadmiste esilekerkiva alaga, on arvestuse või auditeerimise spetsiaalalade eristamine eriteadmistest muus valdkonnas kutsealase otsustuse küsimus. Selle otsustuse tegemisel võivad audiitorit aidata arvestuseksperptide ja audiitorite hariduse ja kompetentsuse nõuete kohta rakendatavad kutsealased reeglid ja standardid.⁴
- A3. Otsustust on vaja rakendada selle arvessevõtmisel, kuidas käesoleva ISA nõudeid mõjutab fakt, et audiitori ekspert võib olla nii isik kui ka organisatsioon. Näiteks audiitori eksperdi kompetentsuse, võimekuste ja objektiivsuse hindamisel võib juhtuda, et eksperdik on audiitori poolt eelnevalt kasutatud organisatsioon, aga audiitoril ei ole eelnevat kogemust konkreetse eksperdigaga, kelle organisatsioon on konkreetse töövõtu jaoks määratud, või võib juhtuda vastupidi, see tähendab, et audiitor võib olla tuttav konkreetse eksperdi tööga, kuid mitte selle organisatsiooni tööga, kuhu ekspert on tööle asunud. Kummalgi juhul võivad nii isiku personaalsed omadused kui organisatsiooni juhtimist

⁴ Näiteks võib abiks olla rahvusvaheline haridusstandard 8, „Nõuded auditi kutseala spetsialistide kompetentsuse kohta”.

iseloomustavad omadused (nagu kvaliteedikontrolli süsteemid, mida organisatsioon rakendab) olla audiitoripoolse hindamise seisukohast relevantsete.

Vajaduse kindlaksmääramine audiitori eksperdi järele (vt lõik 7)

- A4. Audiitori eksperti võib olla vaja, et abistada audiitorit ühe või enama järgmise puhul:
- arusaamise omandamisel majandusüksusest ja selle keskkonnast, rakendatavast finantsaruandluse raamistikust ja sisekontrollisüsteemist;
 - olulise väärkajastamise riskide tuvastamisel ja hindamisel;
 - üldiste vastuste kindlaksmääramisel ja rakendamisel hinnatud riskide osas finantsaruande tasandil;
 - edasiste auditiprotseduuride, mis hõlmavad kontroll(imehhanism)ide teste või substantiivseid protseduure, kavandamisel ja läbiviimisel hinnatud riskidele väite tasandil vastamiseks;
 - finantsaruannete kohta arvamuse kujundamisel omandatud auditi tõendusmaterjali piisavuse ja asjakohasuse hindamisel.
- A5. Olulise väärkajastamise riskid võivad suureneda, kui juhtkond vajab finantsaruannete koostamiseks eriteadmisi valdkonnas, mis on muu kui arvestus, näiteks kuna see võib osutada mõningasele keerukusele või kuna juhtkonnal ei pruugi olla selle eriteadmiste valdkonna teadmisi. Juhul, kui juhtkonnal ei ole finantsaruannete koostamisel vajalikke eriteadmisi, võib nende riskidele vastamisel kasutada juhtkonna eksperti. Relevantsete kontroll(imehhanism)id, sealhulgas juhtkonna eksperdi tööga seotud kontroll(imehhanism)id juhul, kui neid on, võivad samuti vähendada olulise väärkajastamise riske.
- A6. Juhul kui finantsaruannete koostamisega kaasneb eriteadmiste kasutamine valdkonnas, mis on muu kui arvestus, ei pruugi audiitoril, kellel on arvestus- ja auditeerimisalased oskused, olla nende finantsaruannete auditeerimiseks vajalikke eriteadmisi. Töövõtu partnerilt nõutakse selle kindlaksmääramist, et töövõtumeeskonnal ja kellel tahes audiitori ekspertidel, kes ei ole osa töövõtumeeskonnast, on ühiselt asjakohane pädevus ja võimekused sealhulgas piisav aeg, auditi töövõtu läbiviimiseks.⁵ Veelgi enam, audiitoril tuleb kindlaks teha töövõtu läbiviimiseks vajalike ressursside olemus, ajastus ja ulatus.⁶ Audiitori poolt selle kindlaksmääramine, kas kasutada audiitori eksperdi tööd, ja juhul, kui jah, siis millal ja millises ulatuses, aitab audiitorit nende nõuete täitmisel. Auditi edenedes või tingimuste muutudes võib audiitoril olla vaja läbi vaadata varasemad otsused audiitori eksperdi töö kasutamise kohta.
- A7. Audiitor, kes ei ole ekspert relevantsetes valdkonnas, mis on muu kui arvestus või auditeerimine, võib sellele vaatamata olla võimeline omandama sellest valdkonnast piisava arusaamise, et audit ilma audiitori eksperdita läbi viia. Selle arusaamise võib omandada näiteks järgmise kaudu:
- kogemused majandusüksuste auditeerimisel, mille finantsaruannete koostamisel on

⁵ ISA 220 (muudetud), lõigud 25–28

⁶ ISA 300 „Finantsaruannete auditi planeerimine”, lõik 7 punkt e.

nõutavad sellised eriteadmised;

- haridus või kutsealane areng konkreetses valdkonnas. Siia hulka võivad kuuluda ametlikud kursused, või arutelu relevantses valdkonnas eriteadmisi omavate isikutega eesmärgiga parandada audiitori enda võimekust käsitleda selle valdkonna küsimusi. Selline arutelu erineb konsultatsioonist audiitori eksperdigiga töövõtu käigus ette tulnud spetsiifilise tingimuste kogumi üle, mille puhul asjaomasele eksperdile esitatakse kõik relevantssed faktid, mis võimaldavad eksperdil anda konkreetses küsimuses informeerituna nõu;⁷
- arutelu samalaadseid töövõtte läbi viinud audiitoritega.

A8. Muudel juhtudel võib audiitor siiski kindlaks määrata, et vajalik on kasutada, või ta võib otsustada kasutada audiitori eksperti, et see aitaks omandada piisavat asjakohast auditi tõendusmaterjali. Asjaolude hulka, mida arvesse võtta selle üle otsustamisel, kas kasutada audiitori eksperti, võivad kuuluda:

- kas juhtkond on finantsaruannete koostamisel kasutanud juhtkonna eksperti (vt lõik A9);
- asjaolu olemus ja märkimisväärsus, sealhulgas selle keerukus;
- asjaolus sisalduvad olulise väärkajastamise riskid;
- tuvastatud riskidele vastamise protseduuride eeldatav olemus, sealhulgas audiitori teadmised ekspertide tööst seoses selliste asjaoludega ja kogemused sellega; ja auditi tõendusmaterjali alternatiivsete allikate kättesaadavus.

A9. Kui juhtkond on finantsaruannete koostamisel kasutanud juhtkonna eksperti, võivad audiitori otsust selles kohta, kas kasutada audiitori eksperti, mõjutada ka sellised tegurid nagu:

- juhtkonna eksperdi töö olemus, ulatus ja eesmärgid;
- kas juhtkonna ekspert on võetud tööle majandusüksuse poolt või majandusüksus kaasab osapoole relevantsete teenuste osutamiseks;
- ulatus, mil määral juhtkond võib teostada kontrolli juhtkonna eksperdi töö üle või seda mõjutada;
- juhtkonna eksperdi kompetentsus ja võimekused;
- kas juhtkonna ekspert allub töö tehnilistele läbiviimise standarditele või muudele kutsealastele või majandusharu nõuetele;
- mis tahes kontroll(imehhanism)id majandusüksuses juhtkonna eksperdi töö üle.

ISA 500⁸ sisaldab nõudeid ja juhiseid juhtkonna ekspertide kompetentsuse, võimekuste ja objektiivsuse mõju kohta auditi tõendusmaterjali usaldusväärsusele.

⁷ ISA 220, lõigud A99–A102

⁸ ISA 500, lõik 8.

Auditiprotseduuride olemus, ajastus ja ulatus (vt lõik 8)

A10. Auditiprotseduuride olemus, ajastus ja ulatus seoses käesoleva ISA lõikude 9–13 nõuetega varieeruvad sõltuvalt tingimustest. Näiteks järgmised tegurid võivad viidata vajadusele erinevate või ulatuslikumate protseduuride järele, kui neid muidu oleks olnud:

- audiitori eksperdi töö on seotud märkimisväärse asjaoluga, mis kätkeb subjektiivseid ja keerukaid otsustusi;
- audiitor ei ole audiitori eksperdi tööd eelnevalt kasutanud ja tal ei ole eelnevaid teadmisi selle eksperdi kompetentsuse, võimekuste ja objektiivsuse kohta;
- audiitori ekspert viib pigem läbi auditi juurde lahutamatu kuuluvaid protseduure, kui et temaga konsulteeritakse konkreetses küsimuses nõu saamiseks;
- ekspert on audiitori välisekspert ja ei allu seega ettevõtte kvaliteedijuhtimise süsteemile.

Audiitorettevõtte kvaliteedijuhtimise süsteem (vt lõik 8 punkt e)

A11. Audiitori siseeksperdi võib olla audiitorettevõtte partner või töötajaskonna liige (st personal), sealhulgas töötajaskonna ajutine liige, ja alluda seega selle ettevõtte kvaliteedijuhtimise süsteemile kooskõlas rahvusvahelise kvaliteedijuhtimise standardiga (ISQM) 1⁹ või riiklikele nõuetele, mis on vähemalt sama nõudlikud.¹⁰ Audiitori siseeksperdi võib olla ka partner või töötajaskonna liige, sealhulgas ajutine töötajaskonna liige, võrgustikku kuulavas ettevõttes ning ta allub ettevõtte poliitikatele või protseduuridele võrgustiku nõuete ja võrgustiku teenuste kohta kooskõlas ISQMiga 1. Mõnel juhul võib audiitori siseeksperdi võrgustikku kuulavas ettevõttes alluda audiitorettevõtte ühistele kvaliteedijuhtimise poliitikatele või protseduuridele, võttes arvesse, et nad moodustavad osa samast võrgustikust.

A12. ISQM 1 nõuab, et ettevõtte käsitleks teenuseosutaja ressursside kasutamist, mis hõlmab väliseksperdi kasutamist.¹¹ Audiitori väliseksperdi ei ole töövõtu meeskonna liige ja ei tohi alluda ettevõtte poliitikatele või protseduuridele selle kvaliteedijuhtimise süsteemi raames.¹² Peale selle võivad ettevõtte poliitikad või protseduurid asjassepuutuvate eetikanõuete kohta hõlmata poliitikaid või protseduure, mida rakendatakse audiitori väliseksperdile.¹³ Mõnel juhul võib Aasjassepuutuvate eetikanõuete või seaduse või regulatsiooniga olla nõutav audiitori väliseksperdi:

- käsitlemine töövõtu meeskonna liikmena (st väliseksperdi võib alluda asjassepuutuvatele eetikanõuetele, sealhulgas sõltumatusse seotud nõuetele) või
- allumine muudele kutsealastele nõuetele.

⁹ ISQM 1 „Kvaliteedijuhtimine ettevõtete puhul, mis viivad läbi finantsaruannete auditeid või ülevaatusi või muid kindlustandvaid või seonduvate teenuste töövõtte“, lõigu 16 punkt w

¹⁰ ISA 220 (muudetud), lõik 3

¹¹ ISQM 1, lõik 32

¹² ISQM 1, lõigu 16 punkt f

¹³ ISQM 1, lõigu 29 punkt b

A13. Nagu on kirjeldatud ISAs 220 (muudetud), toetab kvaliteedijuhtimist töövõtu tasemel ettevõtte kvaliteedijuhtimise süsteem ning see lähtub auditi töövõtu spetsiifilisest olemusest ja tingimustest.¹⁴ Näiteks võib audiitor olla suuteline tuginema ettevõtte seonduvatele poliitikatele või protseduuridele seoses järgmisega:

- pädevus ja võimekus värbamis- ja koolitusprogrammide kaudu;
- objektiivsus. Audiitori siseekspertid alluvad asjassepuutuvatele eetikanõuetele, sealhulgas sõltumatusega seotud nõuetele;
- audiitori hinnang audiitori eksperdi töö adekvaatsuse kohta. Näiteks võivad ettevõtte koolitusprogrammid anda audiitori siseekspertidele asjakohase arusaamise nende eriteadmiste ja auditiprotsessi vastastikusest suhtest. Tuginemine sellisele koolitusele võib mõjutada audiitori protseduuride olemust, ajastust ja ulatust audiitori eksperdi töö adekvaatsuse hindamisel;
- regulatsioonist ja seadusest tulenevate nõuete järgimine monitoorimisprotsesside abil;
- kokkulepe audiitori eksperdiga.

Asjaolusid, mida audiitor võib arvesse võtta selle kindlaksmääramisel, kas tugineda ettevõtte poliitikatele või protseduuridele, kirjeldatakse ISAs 220 (muudetud).¹⁵ Tuginemine ettevõtte poliitikatele või protseduuridele ei vähenda audiitori kohustust käesoleva ISA nõuete täitmise eest.

Audiitori eksperdi kompetentsus, võimekused ja objektiivsus (vt lõik 9)

A14. Audiitori eksperdi kompetentsus, võimekused ja objektiivsus on faktorid, mis mõjutavad märkimisväärselt seda, kas audiitori eksperdi töö on audiitori eesmärkide seisukohast adekvaatne. Kompetentsus on seotud audiitori eksperdi eriteadmiste olemuse ja tasemega. Võimekus on seotud audiitori eksperdi võimega rakendada seda kompetentsust töövõtutingimustes. Võimekust mõjutavad tegurid võivad hõlmata näiteks geograafilist asukohta ning aja ja ressursside kättesaadavus. Objektiivsus on seotud nende võimalike mõjudega, mida erapoolikus, huvide konflikt või teiste mõju võib avaldada audiitori eksperdi kutsealasele või ärialasele otsustusele.

A15. Informatsioon audiitori eksperdi kompetentsuse, võimekuste ja objektiivsuse kohta võib tulla erinevatest allikatest, nagu näiteks:

- isiklik kogemus selle eksperdi eelneva töö kohta;
- arutelud selle eksperdiga;
- arutelud teiste audiitorite või teistega, kes on tuttavad selle eksperdi tööga;
- teadmised selle eksperdi kvalifikatsioonide, kutseorganisatsioonis või majandusharuliidus liikmelisuse, praktiseerimisloa või välise tunnustamise muude vormide kohta;

¹⁴ ISA 220 (muudetud), lõik A4

¹⁵ ISA 220 (muudetud), lõigu 4 punkt b ja lõik A10

AUDIITORI EKSPERDI TÖÖ KASUTAMINE

- avaldatud materjalid või raamatud, mis asjaomane ekspert on kirjutanud;
- audiitorettevõtte kvaliteedijuhtimise süsteem(vt lõigud A11–A13).

A16. Relevantsete asjaolude hulka audiitori eksperdi kompetentsuse, võimekuste ja objektiivsuse hindamisel kuulub see, kas selle eksperdi töö allub töö tehniliste läbiviimise standarditele või muudele kutsealastele või majandusharu nõuetele, näiteks kutseorganisatsiooni või majandusharuliidu eetikastandarditele ja muudele liikmelisusega seonduvatele nõuetele, litsentse andva organisatsiooni akrediteerimisstandarditele või seadusest või regulatsioonist tulenevatele nõuetele.

A17. Muud asjaolud, mis võivad olla relevantssed, sisaldavad:

- audiitori eksperdi kompetentsuse relevantssust asjaolu suhtes, milleks asjaomase eksperdi tööd kasutatakse, sealhulgas mis tahes spetsiaalalad asjaomase eksperdi valdkonnas. Näiteks konkreetne aktuaar võib spetsialiseeruda vara- ja õnnetusjuhtumikindlustusele, kuid tal võivad olla piiratud eriteadmised pensioni arvutamise kohta;
- audiitori eksperdi kompetentsus seoses relevantsete arvestus- ja auditeerimisenõuetega, näiteks teadmised eelduste ja meetodite, sealhulgas mudelite kohta, kus rakendatav, mis on järjepidevad rakendatava finantsaruandluse raamistikuga;
- kas ootamatud sündmused, tingimuste muutused või auditiprotseduuride tulemuste põhjal omandatud auditi tõendusmaterjal osutavad, et auditi edenedes võib olla vaja uuesti kaaluda audiitori eksperdi kompetentsuse, võimekuste ja objektiivsuse esialgset hinnangut.

A18. Objektiivsust võib ohustada hulk tingimusi, näiteks omahuvi ohud, kaitse ohud, lähituvuse ohud, eneseülevaatuse ohud ja hirmutamise ohud. Kaitsemehhanismid võivad sellised ohud kõrvaldada või neid vähendada ning neid võivad luua välised struktuurid (näiteks audiitori eksperdi kutseala, seadusandlus või regulatsioon) või audiitori eksperdi töökeskkond (näiteks kvaliteedikontrollipoliitika ja -protseduurid). Samuti võivad eksisteerida kaitsemehhanismid, mis on spetsiifilised selle auditi töövõtu puhul.

A19. Selle hindamine, kui märkimisväärsed on ohud objektiivsusele ja kas eksisteerib vajadus kaitsemehhanismide järele, võib sõltuda audiitori eksperdi rollist ja eksperdi töö märkimisväärsusest auditi kontekstis. Võivad eksisteerida mõningad tingimused, mille puhul kaitsemehhanismid ei suuda vähendada ohtusid aktsepteeritava tasemeni, näiteks juhul, kui väljapakutud audiitori ekspert on isik, kellel on olnud märkimisväärne roll auditeeritava informatsiooni koostamisel, s.o juhul, kui audiitori ekspert on juhtkonna ekspert.

A20. Audiitori väliseksperdi objektiivsuse hindamisel võib olla relevantne:

- (a) teha majandusüksusele järelepärimine mis tahes teadaolevate eksperdi objektiivsust mõjutada võivate huvide või suhete kohta, mis majandusüksusel on audiitori väliseksperdiga;
- (b) arutada selle eksperdiga mis tahes rakendatavaid kaitsemehhanisme, sealhulgas selle eksperdi suhtes kehtivaid mis tahes kutsealaseid nõudeid, ja hinnata, kas

kaitsemehhanismid on adekvaatsed ohtude vähendamiseks aktsepteeritava tasemeni. Huvide ja suhete hulka, mille arutamine audiitori eksperdiga võib olla relevantne, kuuluvad:

- finantshuvid;
- ärialased ja isiklikud suhted;
- muude teenuste osutamine eksperdi poolt, sealhulgas organisatsiooni poolt juhul, kui välisekspert on organisatsioon.

Mõnel juhul võib audiitori jaoks olla ka asjakohane omandada audiitori välisekspertilt kirjalik esitis mis tahes huvide või suhete kohta majandusüksusega, millest ekspert on teadlik.

Arusaamise omandamine audiitori eksperdi eriteadmiste valdkonnast (vt lõik 10)

A21. Audiitor võib omandada arusaamise audiitori eksperdi eriteadmiste valdkonnast nende vahenditega, mida on kirjeldatud lõigus A7, või arutelude kaudu asjaomase eksperdiga.

A22. Audiitori eksperdi valdkonna aspektide hulka, mis on audiitori arusaamise seisukohast relevantset, võib kuuluda järgmine:

- kas selle eksperdi valdkonnas on spetsiaalalasid, mis on auditi seisukohast relevantset (vt lõik A17);
- kas rakenduvad mis tahes kutsealased või muud standardid ja regulatsioonidest või seadusest tulenevad nõuded;
- milliseid eeldusi ja meetodeid, sealhulgas mudeleid, kus rakendatav, audiitori ekspert kasutab, ja kas need on selle eksperdi valdkonnas üldiselt aktsepteeritud ning finantsaruandluse seisukohast asjakohased;
- audiitori eksperdi poolt kasutatavate sisemiste või väliste andmete või informatsiooni olemus.

Kokkulepe audiitori eksperdiga (vt lõik 11)

A23. Audiitori eksperdi töö olemus, ulatus ja eesmärgid võivad koos tingimustega märgatavalt varieeruda, nagu ka audiitori ja audiitori eksperdi vastavad rollid ja kohustused ning audiitori ja audiitori eksperdi vahelise infovahetuse olemus, ajastus ja ulatus. Seetõttu on nõutav, et nimetatud asjaolud lepitakse audiitori ja audiitori eksperdi vahel kokku olenemata sellest, kas ekspert on audiitori välisekspert või audiitori siseekspert.

A24. Lõigus 8 märgitud asjaolud võivad mõjutada audiitori ja audiitori eksperdi vahelise kokkulepe üksikasjalikkuse ja ametlikkuse taset, sealhulgas seda, kas on asjakohane, et kokkulepe oleks kirjalik. Näiteks järgmised asjaolud võivad vihjata vajadusele üksikasjalikumale kokkuleppe järele, kui see muidu oleks olnud, või selle järele, et kokkulepe sõlmitaks kirjalikult:

- audiitori eksperdil on juurdepääs majandusüksuse tundliku sisuga või konfidentsiaalsele informatsioonile;
- audiitori ja audiitori eksperdi vastavad rollid või kohustused erinevad nendest, mida

tavaliselt eeldatakse;

- rakenduvad mitmete jurisdiktsioonide seadusest või regulatsioonidest tulenevad nõuded;
- asjaolu, millega audiitori eksperdi töö on seotud, on äärmiselt keerukas;
- audiitor ei ole eelnevalt kasutanud selle eksperdi poolt teostatud tööd;
- mida suurem on audiitori eksperdi töö ulatus ja selle märkimisväärsus auditi kontekstis.

A25. Audiitori ja audiitori väliseksperdi vaheline kokkulepe on tihti töövõtukirja vormis. Lisas on loetletud asjaolud, mille kaasamist sellisesse töövõtukirja või mis tahes muus vormis kokkuleppesse audiitori väliseksperdiga võib audiitor kaaluda.

A26. Kui audiitori ja audiitori eksperdi vahel ei ole kirjalikku kokkulepet, võib tõendusmaterjali kokkuleppe kohta lisada näiteks:

- planeerimise memorandumisse või seotud tööpaberitesse, nagu näiteks auditi programm;
- audiitorettevõtte kvaliteedijuhtimise süsteemi poliitikatesse ja/või protseduuridesse. Audiitori siseeksperdi puhul võivad ettevõtte kvaliteedijuhtimise süsteemi hulka kuuluda poliitikad või protseduurid seoses eksperdi tööga. Dokumentatsiooni ulatus audiitori tööpaberites sõltub selliste poliitikate või protseduuride olemusest. Näiteks ei pruugi audiitori tööpaberites olla nõutav mingisugune dokumentatsioon juhul, kui audiitorettevõttel on üksikasjalikud protokollid, millega on hõlmatud tingimused, millistes sellise eksperdi tööd kasutatakse.

Töö olemus, ulatus ja eesmärgid (vt lõik 11 punkt a)

A27. Tihti võib olla relevantne, et audiitori eksperdi töö olemuse, ulatuse ja eesmärkide kokkuleppimine hõlmab arutelu mis tahes relevantsete tehniliste teostamise standardite või muude kutsealaste või majandusharu nõuete kohta, mida ekspert järgib.

Vastavad rollid ja kohustused (vt lõik 11 punkt b)

A28. Kokkulepe audiitori ja audiitori eksperdi vastavate rollide ja kohustuste kohta võib sisaldada:

- seda, kas alusandmete üksikasjaliku testimise viib läbi audiitor või audiitori ekspert;
- nõusolek audiitorile arutada audiitori eksperdi tähelepanekuid või kokkuvõtteid majandusüksusega ja teistega ning kaasata asjaomase eksperdi tähelepanekute või kokkuvõtete üksikasjad modifitseeritud arvamuse alusesse audiitori aruandes juhul, kui see on vajalik (vt lõik A42);
- mis tahes kokkulepet informeerida audiitori eksperti audiitori kokkuvõtetest, mis puudutavad asjaomase eksperdi tööd.

Tööpaberid

A29. Kokkulepe audiitori ja audiitori eksperdi vastavate rollide ja kohustuste osas võib hõlmata ka kokkulepet teineteise tööpaberitele juurdepääsu ja säilitamise kohta. Kui audiitori

ekspert on töövõtumeeskonna liige, moodustavad asjaomase eksperdi tööpaberid osa auditi dokumentatsioonist. Väljaarvatud mis tahes vastupidise kokkuleppe olemasolu korral on audiitori välisekspertide tööpaberid nende omad ja ei moodusta osa auditi dokumentatsioonist.

Infovahetus (vt lõik 11 punkt c)

A30. Tulemuslik vastastikune infovahetus hõlbustab audiitori eksperdi protseduuride olemuse, ajastuse ja ulatuse nõuetekohast integreerimist muusse audititöösse ja audiitori eksperdi eesmärkide asjakohast modifitseerimist auditi käigus. Näiteks kui audiitori eksperdi töö on seotud audiitori kokkuvõtetega märkimisväärse riski kohta, võib asjakohaseks osutada nii ametlik kirjalik aruanne asjaomase eksperdi töö lõpul kui ka suulised aruanded töö käigus. Audiitori eksperdiga ühendust pidama hakkavate konkreetsete partnerite või töötajaskonna liikmete määramine ning eksperdi ja majandusüksuse vahelise infovahetuse protseduurid on abiks õigeaegsele ja tulemuslikule infovahetusele, eriti suuremate töövõttude puhul.

Konfidentsiaalsus (vt lõik 11 punkt d)

A31. On vajalik, et audiitori kohta kehtivad relevantsete eetikanõuete konfidentsiaalsuse sätted kehtiksid ka audiitori eksperdi kohta. Täiendavad nõuded võivad tuleneda seadusest või regulatsioonist. Majandusüksus võib olla ka nõudnud, et audiitori välisekspertidega lepitaks kokku spetsiifilised konfidentsiaalsuse sätted.

Audiitori eksperdi töö adekvaatsuse hindamine (vt lõik 12)

A32. Audiitori hinnang audiitori eksperdi kompetentsuse, võimekuste ja objektiivsuse kohta, see, kuivõrd tuttav on audiitor audiitori eksperdi eriteadmiste valdkonnaga ja audiitori eksperdi poolt teostatud töö olemus mõjutavad auditiprotseduuride olemust, ajastust ja ulatust asjaomase eksperdi töö adekvaatsuse hindamisel audiitori eesmärkide seisukohast.

Audiitori eksperdi tähelepanekud ja kokkuvõtted (vt lõik 12 punkt a)

A33. Spetsiifiliste protseduuride hulka audiitori eksperdi töö adekvaatsuse hindamiseks audiitori eesmärkide seisukohast võivad kuuluda:

- järelepärimised audiitori eksperdile;
- audiitori eksperdi tööpaberite ja aruannete ülevaatamine;
- tõendavat laadi protseduurid, näiteks:
 - audiitori eksperdi töö vaatlemine;
 - avaldatud andmete, nagu näiteks mainekatest autoriteetsetest allikatest pärit statistiliste aruannete läbivaatamine;
 - relevantsete asjaolude kinnitamine kolmandate osapooltega;
 - üksikasjalike analüütiliste protseduuride läbiviimine ja
 - arvutuste uuesti tegemine;
- arutelu teise relevantsete eriteadmistega eksperdiga siis, kui näiteks audiitori

eksperdi tähelepanekud või kokkuvõtted ei ole muu auditi tõendusmaterjaliga järjepidevad;

- audiitori eksperdi aruande arutamine juhtkonnaga.

A34. Relevantsete tegurite hulka audiitori eksperdi tähelepanekute või kokkuvõtete, mis on kas aruandes või muus vormis, relevantsuse ja põhjendatuse hindamisel võib kuuluda see, kas:

- need on esitatud viisil, mis on järjepidev audiitori eksperdi kutseala või majandusharu mis tahes standarditega;
- nendes on selgesõnaliselt väljendatud, kaasa arvatud viited audiitoriga kokkulepitud eesmärkidele, läbiviidud töö ulatus ja rakendatud standardid;
- need põhinevad asjakohasel perioodil ja võtavad arvesse järgnevaid sündmusi, kus relevantne;
- need alluvad kasutamise suhtes mis tahes reservatsioonidele, piirangutele või kitsendustele, ja juhul, kui nii on, kas sellel on tagajärjed audiitori jaoks ja
- need põhinevad audiitori eksperdile ette tulnud vigade või kõrvalekallete asjakohasel arvessevõtmisel.

Eeldused, meetodid ja alusandmed

Eeldused ja meetodid (vt lõik 12 punkt b)

A35. Kui audiitori eksperdi tööks on hinnata aluseks olevaid eeldusi ja meetodeid, sealhulgas mudeleid, kus rakendatav, mida juhtkond kasutab arvestushinnangu väljatöötamisel, on audiitori protseduurid tõenäoliselt peamiselt suunatud selle hindamisele, kas audiitori ekspert on need eeldused ja meetodid adekvaatselt üle vaadanud. Kui audiitori eksperdi tööks on välja töötada audiitori punkthinnang või audiitori vahemik võrdluseks juhtkonna punkthinnanguga, võivad audiitori protseduurid olla peamiselt suunatud audiitori eksperdi poolt kasutatud eelduste ja meetodite, sealhulgas mudelite, kus rakendatav, hindamisele.

A36. ISAs 540¹⁶ käsitletakse juhtkonna poolt arvestushinnangute tegemisel kasutatud eeldusi ja meetodeid, sealhulgas mõningatel juhtudel äärmiselt spetsialiseeritud, majandusüksuse poolt väljatöötatud mudelite kasutamist. Kuigi see arutelu on kirjutatud audiitori poolt juhtkonna eelduste ja meetodite kohta piisava asjakohase auditi tõendusmaterjali omandamise kontekstis, võib see aidata audiitorit ka audiitori eksperdi eelduste ja meetodite hindamisel.

A37. Kui audiitori eksperdi töö hõlmab märkimisväärsete eelduste ja meetodite kasutamist, kuulub faktorite hulka, mis on relevantssed nende eelduste ja meetodite audiitoripoolse hindamise seisukohast see, kas need:

- on audiitori eksperdi valdkonna raames üldiselt aktsepteeritud;
- on järjepidevad rakendatava finantsaruandluse raamistiku nõuetega;

¹⁶ ISA 540 „Arvestushinnangute, sh õiglase väärtuse arvestushinnangute ja nendega seoses avalikustatu auditeerimine”, lõigud 8, 13 ja 15.

- sõltuvad spetsialiseeritud mudelite kasutamisest ja
- on järjepidevad juhtkonna omadega ja juhul, kui see nii ei ole, siis nende erinevuste põhjused ja mõjud.

Audiitori eksperdi poolt kasutatud alusandmed (vt lõik 12 punkt c)

A38. Kui audiitori eksperdi töö hõlmab selle eksperdi töö seisukohast märkimisväärsete alusandmete kasutamist, võib nende andmete testimiseks kasutada selliseid protseduure nagu:

- andmete päritolu kontrollimine, sealhulgas arusaamise omandamine sisekontroll(imehhanism)idest andmete üle ja, kus rakendatav, nende testimine, ning kui relevantne, arusaamise omandamine andmete edastamisest eksperdile;
- andmete ülevaatamine täielikkuse ja sisemise järjepidevuse suhtes.

A39. Paljudel juhtudel võib alusandmeid testida audiitor. Samas muudel juhtudel, kus audiitori eksperdi poolt kasutatud alusandmete olemus on eksperdi valdkonnaga seoses äärmiselt tehniline, võib alusandmeid testida asjaomane ekspert. Juhul, kui audiitori ekspert on alusandmeid testinud, võib audiitori järelepärimine asjaomaselt eksperdilt või järelevalve asjaomase eksperdi testide üle või nende ülevaatus olla audiitori jaoks asjakohane viis hinnata nende andmete relevantsust, täielikkust ja täpsust.

Ebaadekvaatne töö (vt lõik 13)

A40. Juhul, kui audiitor järeldab, et audiitori eksperdi töö ei ole audiitori eesmärkide seisukohast adekvaatne ja audiitor ei saa küsimust lahendada lõigus 13 nõutud täiendavate auditiprotseduuride abil, millega võib kaasneda täiendava töö teostamine nii eksperdi kui ka audiitori poolt, või mille hulka võib kuuluda teise eksperdi palkamine või kaasamine, võib osutada vajalikuks modifitseeritud arvamuse väljendamine audiitori aruandes kooskõlas ISAga 705, sest audiitor ei ole omandanud piisavalt asjakohast auditi tõendusmaterjali.¹⁷

Viide audiitori eksperdile audiitori aruandes (vt lõigud 14–15)

A41. Mõnel juhul võib seaduse või regulatsiooniga olla nõutav viide audiitori eksperdi tööle, näiteks avalikus sektoris läbipaistvuse eesmärgil.

A42. Mõnedes tingimustes võib olla asjakohane viidata modifitseeritud arvamust sisaldavas audiitori aruandes audiitori eksperdile selleks, et selgitada modifikatsiooni olemust. Sellistes tingimustes võib audiitor enne sellise viite tegemist vajada audiitori eksperdi luba.

¹⁷ ISA 705 „Arvamuse modifikatsioonid sõltumatu audiitori aruandes”, lõik 6 punkt b.

Audiitori ja audiitori väliseksperdi vahelise kokkuleppe arvessevõetavad asjaolud (vt lõik A25)

Käesolevas Lisas on loetletud asjaolud, mida audiitor võib kaaluda lisamiseks mis tahes kokkuleppesse audiitori väliseksperdiga. Järgnev loetelu on illustreerivat laadi ja ei ole kõikehõlmav; see on ette nähtud ainult juhiseks, mida võib kasutada koos käesolevas ISAs esitatud arvessevõetavate asjaoludega. See, kas lisada kokkuleppesse spetsiifilised asjaolud, sõltub töövõtu tingimustest. Loetelu võib olla ka abiks, kaaludes asjaolusid, mida kaasata kokkuleppesse audiitori siseeksperdiga.

Audiitori väliseksperdi töö olemus, ulatus ja eesmärgid

- Audiitori väliseksperdi poolt läbiviidavate protseduuride olemus ja ulatus.
- Audiitori väliseksperdi töö eesmärgid olulisuse ja riski arvessevõtmise kontekstis seoses asjaoluga, millega audiitori väliseksperdi töö on seotud ja, kus relevantne, rakendatav finantsaruandluse raamistik.
- Mis tahes relevantset töö teostamise tehnilised standardid või muud kutsealased või majandusharu nõuded, mida audiitori väliseksperdi järgib.
- Audiitori väliseksperdi poolt kasutatavad eeldused ja meetodid, sealhulgas mudelid, kus rakendatav, ja nende mõju.
- Audiitori väliseksperdi tööga käsitletava asjaolu jõustumiskuupäev või, kus rakendatav, selle testimisperiod ja nõuded järgnevate sündmuste kohta.

Audiitori ja audiitori väliseksperdi vastavad rollid ja kohustused

- Relevantset auditeerimis- ja arvestusstandardid ning relevantset regulatsioonidest või seadusest tulenevad nõuded.
- Audiitori väliseksperdi nõusolek asjaomase eksperdi aruande kavatsetava kasutamisega audiitori poolt, kaasa arvatud mis tahes viited sellele, või selle informatsiooni avalikustamine teistele, näiteks viited sellele modifitseeritud arvamuse aluses audiitori aruandes kui vajalik, või selle informatsiooni avalikustamine juhtkonnale või auditikomiteele.
- Audiitori väliseksperdi töö audiitoripoolse ülevaatus olemus ja ulatus.
- Kas alusandmeid testib audiitor või audiitori väliseksperdi.
- Audiitori väliseksperdi juurdepääs majandusüksuse andmetele, failidele, personalile ja majandusüksuse poolt kaasatud ekspertidele.
- Audiitori väliseksperdi ja majandusüksuse vahelise infovahetuse protseduurid.
- Audiitori ja audiitori väliseksperdi juurdepääs teineteise tööpaberitele.
- Tööpaberite omandiõigus ja kontroll nende üle töövõtu käigus ja pärast seda, sealhulgas

mis tahes failide säilitamise nõuded.

- Audiitori väliseksperdi kohustus viia töö läbi nõutava oskuse ja hoolikusega.
- Audiitori väliseksperdi kompetentsus ja võimekus töö läbi viia.
- Eeldus, et audiitori väliseksperdi kasutab kõiki asjaomase eksperdi teadmisi, mis on auditi seisukohast relevantid või juhul, kui ta seda ei tee, informeerib audiitorit.
- Mis tahes piirangud audiitori väliseksperdi seotuse kohta audiitori aruandega.
- Mis tahes kokkulepe informeerida audiitori väliseksperdi audiitori kokkuvõtetest, mis puudutavad selle eksperdi tööd.

Infovahetus ja aruandlus

- Infovahetuse meetodid ja sagedus, sealhulgas:
 - kuidas audiitori väliseksperdi tähelepanekutest või kokkuvõtetest raporteeritakse (kirjalik aruanne, suuline aruanne, pidev info edastamine töövõtumeeskonnale jmt);
 - töövõtumeeskonna hulgast audiitori väliseksperdiga ühendust pidama hakkavate konkreetsete isikute määramine.
- Millal audiitori väliseksperdi töö lõpetab ja tähelepanekutest või kokkuvõtetest audiitorile raporteerib.
- Audiitori väliseksperdi kohustus edastada viivitamatult infot töö lõpetamise mis tahes võimaliku viibimise kohta, ja mis tahes võimalike reservatsioonide või piirangute kohta seoses selle eksperdi tähelepanekute või kokkuvõtetega.
- Audiitori väliseksperdi kohustus edastada viivitamatult infot juhtude kohta, kus majandusüksus piirab selle eksperdi juurdepääsu andmetele, failidele, personalile või majandusüksuse poolt kaasatud ekspertidele.
- Audiitori väliseksperdi kohustus edastada audiitorile kogu informatsioon, mis võib eksperdi meelest olla auditi seisukohast relevantne, sealhulgas mis tahes muutused tingimustes, mille kohta eelnevalt info edastati.
- Audiitori väliseksperdi kohustus edastada infot tingimuste kohta, mis võivad tekitada ohte selle eksperdi objektiivsusele, ja mis tahes relevantsete kaitsemehhanismide kohta, mis võivad sellised ohud kõrvaldada või neid vähendada aktsepteeritava tasemeni.

Konfidentsiaalsus

- Audiitori väliseksperdi kohustus järgida konfidentsiaalsusnõudeid, sealhulgas:
 - relevantsete eetikanõuete konfidentsiaalsussätteid, mis audiitori suhtes rakenduvad;
 - täiendavaid nõudeid, mis võivad tuleneda seadusest või regulatsioonist, juhul, kui neid on;
 - spetsiifilisi majandusüksuse poolt taotletavaid konfidentsiaalsuse sätteid juhul, kui neid on.